

Jogos védelem: kétségek

Határtalanul

Az emberölés is könnyebben megúszható jogos védelem címén tavaly óta, mégsem ugrott meg a kockázat nélküli „gyilkosságok” száma.

TEREPMINTÁS ÖLTÖZÉKBEN, hátán cseppfolyós ammóniát tartalmazó poroltó palackkal – amelyre tömlőt és pisztolyt is felszerelt –, kezében egy fűrógépet tartalmazó barna katonai táskával, fejére gázálarcot és terepmintás csuklyát húzva, éjjel negyed kettőkor ment a férfi ahhoz az ercsi családi házhoz, amelyről úgy vélte, az őt meglopó családnak is otthont ad. Nem csoda, ha a váratlan látványtól halálra rémültek az alvásból felriadók, akik közül egyvalakit ráadásul még arcon is szórt a támadó ammóniával. Az ő segélykiáltását hallva vett magához egy karnist a vádlott, s azzal verte agyon egy ismeretlen társával a sértettet. A történetek nyomán még 2010 májusában emberölés büntette miatt indult büntetőeljárás, ami tavaly novemberben felmentéssel ért véget – még hozzá az időközben, tavaly július óta hatályos, megengedőbb jogos védelmi szabályok alapján. S mivel a végén már az ügyész is büntetethőséget kizáró ok miatt felmentést indítványozott, a Székesfehérvári Törvényszék ítélete a kihirdetése napján jogerőssé vált.

Sokan tartottak attól, hogy a kiterjesztett

jogos védelmet félreértelmezik majd a polgárok, ami az erőszak elterjedéséhez vezet, de hasonló esetek csak elvétve fordulnak elő. A megelőző és szituációs jogos védelem (lásd Esetvariációk című írásunkat) gyakorlati alkalmazását célzó egyik kutatás alapján 2014 februárjáig mindössze hat úgynevezett szituációs ügy került az igazságszolgáltatás látókörébe. Bírói szakba ebből csupán kettő jutott, a már említett emberölés mellett egy súlyos testi sértés miatti ügyben hivatkozott a Kecskeméti Törvényszék arra, hogy mivel a sértett éjjel és fegyveresen támadott, ezért élet elleni támadásnak kell tekinteni, mely elől a megtámadott nem köteles kitérni.

„Az elhárítás mértéke ezért arányos volt” – indokolták a bíróságon a HVG-nek a felmentő ítéletet. Hasonló érvek alapján négy ügyben már az ügyészség döntött a nyomozás megszüntetéséről. 2009 és 2013 között évente 100 és 199 közötti ügyben volt a nyomozás megszüntetésének indoka a jogos védelem. Kérdés azonban, mit takarnak a valóságban ezek az ügyek. Az ügyészségi nyilvántartásban megjelenő, összesen 27 megelőző jogos védelmi ügyről

Esetvariációk

- **Tipikus:** Nem büntethető az a cselekmény, amely a saját, illetve mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, vagy ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges. (Például egy tetten ért zsebtolvajjal szemben testi sértés is „engedélyezett”.)
- **Megelőző:** Nem büntethető az, aki a jogtalan támadás megelőzése céljából telepített, az emberi élet kioltására nem alkalmas védelmi eszközzel okoz sérelmet a jogtalan támadónak. (Gyengeárammal vagy csapdákkal is meg lehet védeni a veteményeskertet.)
- **Szituációs:** Nem kell mérlegelni az elhárítás módját, mert a támadás automatikusan az élet kioltására is irányulónak tekintendő, ha azt személy ellen éjjel, fegyveresen, felfegyverkezve vagy csoportosan (legalább 3 ember) követik el, avagy így hatolnak be jogtalanul valaki lakásába. Ugyanez a helyzet a kertbe behatoló fegyveressel.

az Országos Kriminológiai Intézet kutatása nyomán például kiderült, hogy egyszerű félrekódolásról van szó. A kesznyéti eset nyomán (ahol egy idős férfi árammal védte az uborkáit a tolvajoktól) született 2009-es törvénymódosítással bevezetett „megelőző jogos védelem” azóta sem fordult elő a téma kutatóinak ismerete szerint.

A polgárok tehát nem értették félre, sőt inkább meg sem hallották, hogy – Répássy Róbert igazságügyi államtitkár szavaival élve – a védekezés kockázat nélkülivé vált a legutóbbi Btk.-módosítás óta. Amit szakértők leginkább azzal magyaráznak, hogy nehezen bomlanak le az emberekben a gátlások, s még mindig megvan az a helyzeti előnyük a támadóknak, hogy ők a gátlástalanabbak. Az új helyzethez a Kúria is alkalmazkodott, és jogegységi határozatban mutatott a bírácoknak iránnyt (HVG, 2013. július 27.). E szerint amennyiben a szituációs jogos védelem ténye megállapítható, az elhárítás szükségessége és mértéke nem vitatható. A Kúria döntése alapján a „támadó konkrét szándékának további vizsgálata szükségtelen”. Így például az is jogszerűen lelehető, aki egy bekerített helyre fegyverrel hatol be, s ehhez nem kell hogy azt használja is.

Nem elég cizellált viszont az éjjel fogalma: a mai szabályok szerint abszurd esetben hajnali kettőkor fényárban úszó repülőtéren is védhető lenne egy emberölés, feltéve, hogy azt szünni nem akaró vita, netán pofon előzte meg. ■ PÁLMAI ERIKA

BÍRÓSÁG ELŐTT A KERÍTÉSBE ÁRAMOT VEZETŐ FÉRFI. Kiterjesztett lehetőségek